

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΚΑΤΑ ΤΡΙΜΗΝΙΑΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΤΟΜΟΣ ΙΖ'. ΑΡ. 4 (ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1975)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Γ. ΠΑΠΑΧΑΤΖΗ.....Τὸ ἐπιστημονικὸ κοσμοεῖδωλο τῆς νεώτερης
φυσικῆς ἔχει καταδείξει ἀνεπίτρεπτα ἀνθρωποκεντρικὴ
τὴν ἕως τῶρα θεώρηση τῆς ζωῆς καὶ τοῦ κόσμου (Μελέτη)
- Ι. Ν. ΔΑΜΠΑΣΗ.....Αἱ αἵρέσεις ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἰατρικῇ παρὰ Κέλσῳ (Μελέτη)
- Ν. ΓΡΥΠΙΑΡΗ.....Οἱ περιπέτειες τῆς οἰκογενειακῆς ἀλληλογραφίας
τοῦ Διον. Σολωμοῦ (Μελέτη)
- Μ. ΠΑΞΙΜΑΔΟΠΟΥΛΟΥ - ΣΤΑΥΡΙΝΟΥ.....Τὸ ὑπόμνημα τοῦ Ἀντωνίου Γάητα
γιὰ τὶς συνταγματικὰς μεταρρυθμίσεις τῆς Ἑπτανήσου (1848 - 1850) (Μελέτη)
- Γ. ΔΑΝΙΗΛ.....Προσανατολισμοὶ στὴν «Κίχλη» τοῦ Γ. Σεφέρη (Μελέτη)
- Τ. ΛΟΥΓΓΗ.....Μία ἄγνωστη οἰκογένεια βυζαντινῶν πρεσβευτῶν
τὴν ἐποχὴ τοῦ Ἰουστινιανοῦ (Μελέτη)
- ΙΩ. ΚΟΡΙΝΘΙΟΥ.....Φραγκοχιώτικοι ὕμνοι (Μελέτη)
- ΑΙΚ. ΠΑΡΙΩΤΗ.....Ἡ «Ἡρώϊς» τοῦ Γεωργίου Ἀναξαγόρα Ναυτῆ (Μελέτη)
- Σ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ.....Τὸ πρῶτο ἐργοστάσιο ζάχαρης στὴν Ἑλλάδα (Μελέτη)
- Μ. ΒΕΗ.....Συστατικὴ ἐπιστολὴ Σταΐκου Σταϊκοπούλου ὑπὲρ Ὀθωμανοῦ
κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς πτώσεως τοῦ Ναυπλίου τῷ 1822 (Μελέτη)
- ΑΝ. ΚΟΦΙΝΙΩΤΗ.....Νικ. Ι. Σαριπόλου, Κυπρίου, Λαογραφικὰ
καὶ ποιητικὰ δοκίμια (Μελέτη)
- Γ. Θ. ΖΩΡΑ.....Ἡ κατάσταση εἰς τὰς παραδουναβίους ἐπαρχίας
κατὰ τὴν ἐκθεσιν προξένου ἐν Βουκουρεστίῳ (Μελέτη)
- ΕΠ. ΒΡΑΝΟΠΟΥΛΟΥ.....Ἄκροπόλεις καὶ ὄχυρά στὴν ἀρχαία Ἀττικὴ (Μελέτη)
- Κ. ΒΟΥΡΒΕΡΗ.....Τὸ Γ' διεθνὲς ἀνθρωπιστικὸν συμπόσιον
Ἀθηνῶν - Πηλίου 1975 (Μελέτη)

ΧΡΟΝΙΚΑ

- Γ. Θ. Ζ. .... Τῆς Συντάξεως (Χρονικὸν)
- ★..... Δεσμός, Ἀφιέρωμα στὸν Ι. Ν. Θεοδορακόπουλον (Χρονικὸν)
- μ.μ. .... Ἀπὸ τὴν κίνησιν τοῦ Συλλόγου «Παρνασσός» (Δελτίον ἀριθμ. 26, Ὀκτώβριος -
Δεκέμβριος 1975) (Χρονικὸν)
- ★..... Νέα Δημοσιεύματα (Χρονικὸν)

ΤΗΛΕΜΑΧΟΥ Κ. ΛΟΥΓΓΗ

ΜΙΑ ΑΓΝΩΣΤΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ
ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΠΡΕΣΒΕΥΤΩΝ
ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ

Ἔχουν περάσει περισσότερα ἀπὸ ὀγδόντα χρόνια ἀπὸ τὴν ἔκδοση τοῦ βιβλίου τοῦ A. Löhren¹ καὶ ἡ ἱστορία τῆς βυζαντινῆς διπλωματίας μόνο σὲ γενικὲς ἀρχὲς ἔχει ἔκτεθῆ μέχρι σήμερα². Ἀκόμα περισσότερο : δὲν ἔχει ἐπιβεβαιωθῆ ἀκόμα ἂν ἡ διπλωματία τῆς Ἀνατολικῆς ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας ἦταν ἓνας μόνιμος καὶ σταθερὸς θεσμὸς ἢ ὄχι. Παρ' ὅλες τὶς συνεχεῖς διαβεβαιώσεις ὅτι τὴν ἐποχὴ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἡ διπλωματικὴ δραστηριότητα εἶχε ἀνθίσει ἰδιαίτερα³, δὲν ἔχουμε στὴ διάθεσή μας ἀκόμα μιὰ λεπτομερῆ ἐργασία γιὰ ὅλα αὐτὰ ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ἀρκετὰ περισπούδαστο ἄρθρο τοῦ R. Helm ἀπὸ τὸ 1932⁴. Σ' αὐτὸ τὸ ἄρθρο του, ὁ γερμανὸς ἐρευνητὴς εἶχε προσπαθῆσαι νὰ δώσῃ μιὰ ζωντανὴ καὶ πιστὴ εἰκόνα τῶν σχέσεων μεταξὺ τῆς αὐτοκρατορίας καὶ τῶν βαρβαρικῶν λαῶν, ἀλλὰ, παρ' ὅλες τὶς πολυάριθμες παραπομπὲς ποὺ δείχνουν τὴ βαθειὰ γνώση τῶν πηγῶν ποὺ εἶχε ὁ συγγραφέας, σὲ ὅλη τὴν ἔκταση τῆς μελέτης τοῦ Helm κυριαρχεῖ ἡ ἐντύπωση ὅτι ὅλα αὐτὰ ἦταν σχεδὸν ἐντελῶς τυχαῖα καὶ ἀνορ-

1. A. Löhren, Beiträge zur Geschichte des gesandtschaftlichen Verkehrs im Mittelalter. I: Die Zeit vom. V bis zum IX. Jahrhundert. Heidelberg 1894.

2. D. Obolensky-G. Moravcsik-D. Zakythinos, The principles and methods of byzantine diplomacy. Actes du XIIe congrès international des études byzantines. Ochrade 1961. Volume I. Ἐπίσης: Relations between East and West in the Middle Ages. ed. by D. Baker. Edinburgh 1973.

3. A. Gaudenzi, Sui rapporti tra l'Italia e l'Impero d'Oriente fra gli anni 476 e 554. Bologna 1888. B. Rubin, Das Zeitalter Justinians, I, Berlin 1960 — : Prokopios von Kaisareia Stuttgart 1954.

4. R. Helm, Untersuchungen über den auswärtigen diplomatischen Verkehr des römischen Reiches im Zeitalter der Spätantike. περ. Archiv für Urkundenforschung, 12, 1932, 375 - 436.

γάνωτα και ότι ή ισχυρή αυτοκρατορία δέν είχε ούτε κριτήρια ούτε άρχές που νά καθόριζαν ή νά επηρέαζαν τήν έκλογή ή τήν ανάδειξη ενός βυζαντινού διπλωματικού άπεσταλμένου στο έξωτερικό του κράτους ¹.

Η ίδια έντύπωση επικρατεί και σε όλη τήν έκταση τής μελέτης του Γ. Κόλια που δημοσιεύθηκε τό 1946 ². Φαίνεται ότι είναι άλήθεια ότι στο Βυζάντιο ίσχυε κατά κανόνα τό σύστημα τής άποστολής στο έξωτερικό άνωτέρων ύπαλλήλων ή διακεκριμένων ιδιωτών κάθε φορά που παρουσιαζόταν άνάγκη. Τά κείμενα τουλάχιστον αὐτή τήν έντύπωση αφήνουν στον έρευνητή και, όσες πολύτιμες πληροφορίες και άν περιέχουν τά έργα του Κωνσταντίνου του Ζ', πάνω στην ιστορία των πρεσβειών, για τή διπλωματία σαν ιδιαίτερη ύπηρεσία δέν ύπάρχει τίποτε τό συγκεκριμένο ³. Ο ίδιος ό Κωνσταντίνος Ζ' ό Πορφυρογέννητος στρέφεται συνεχώς προς τους πρώτους βυζαντινούς αιώνες και ιδιαίτερα προς τόν Ε' και τόν Σ' για νά ανακαλύψη τή λαμπρή περίοδο τής βυζαντινής διπλωματίας ⁴. Μετά από όλα αὐτά, είναι έντελώς φυσικό τό ότι οί νεώτεροι έρευνητές είναι τής γνώμης ότι ή εποχή του Ίουστινιανού, εκτός από στρατιωτικούς, πολιτικούς, νομικούς, διανοουμένους και καλλιτέχνες, άνέδειξε και άρκετους διπλωμάτες. Όσο για τήν προσωπογραφία των βυζαντινών πρεσβευτών, ή πρόδός της είναι μέχρι σήμερα ελάχιστη ή ύποτυπώδης ⁵.

Ο μεγαλύτερος από τους βυζαντινούς πρεσβευτές τόν Σ' αιώνα, και σ' αὐτό δέ διαφωνεί μέχρι σήμερα κανείς, ήταν ό καταγόμενος από τά μεσαία κοινωνικά στρώματα τής Θεσσαλονίκης νομομαθής - δικηγόρος Πέτρος ⁶. Έργο δικό του είναι, όπως φαίνεται, όσα ό Πορφυρογέννητος έχει επιγράψει μεταγενέστερα, εκ των του Μαγίστρου Πέτρου ⁷. Άλλά και άλλοι, σύγχρονοι βυζαντινοί συγγραφείς όπως ό Μένανδρος ό Προ-

1. Για τά πιθανά κριτήρια H élène Ahrweiler, Sur la carrière de Photius avant son patriarcat. Byzantinische Zeitschrift, 58, 1965, 348 - 363.

2. Γ. Κόλια, 'Η βυζαντινή διπλωματία. Πολιτική επιθεώρησις, 3, 1946, σσ. 1 - 12.

3. Ο πρώτος τόμος τής Histoire des Relations Internationales (Le Moyen Age) του F. L. Ganshof, τρίτη έκδοση, Paris 1964, σ. 43, μόνο γενικότητες περιγράφει.

4. Excerpta de Legationibus ed. C. de Boor, Berlin 1903. Πρώτο και δεύτερο μέρος (τόμος Α') των Excerpta historica iussu imp. Constantini Porphyrogeniti confecta

5. Εκτός τής μελέτης τής H élène Ahrweiler (σημ. 1), επίσης G. K o l i a s, Léon Choerosphactès, magistre, proconsul et patrice. Athènes 1939. W. E n s s l i n, Maximinus und sein Begleiter, der Historiker Priscos. Byzantinisch - Neugriechische Jahrbücher, 5, 1926 - 27, 1 - 9.

6. M a r i a E l i s. C o l o n n a, Gli storici bizantini dal IV al XV secolo. I: Storici profani. Napoli 1956, 98 - 99.

7. N. B. Τ ω μ α δ ά κ η, Σύλλαβος βυζαντινών μελετών και κειμένων, Άθήναι 1961, σ. 273.

τήκτωρ¹ και ὁ Προκόπιος ὁ Καισαρεύς² μᾶς δίνουν πολὺ ἐνδιαφέρουσες εἰδήσεις γιὰ τοὺς σκοποὺς και τις περιπέτειες τῶν πρεσβειῶν στὶς ὁποῖες εἶχε λάβει μέρος ὁ Πέτρος. Πολὺ ἀξιοπρόσεκτο εἶναι και τὸ ἀκόλουθο γεγονός : ὁ Πέτρος ἄρχισε τὴ διπλωματικὴ του σταδιοδρομία σὰν ἀπεσταλμένος τῆς Αὐτοκρατορίας στὴ Δύση και, στὴ συνέχεια, ἀφοῦ πιά εἶχε διαπρέψει ἐκεῖ, ἐχρημάτισε και πρεσβευτῆς στὴν Ἀνατολή³. Ἀκριβῶς μεταξὺ αὐτῶν τῶν δύο δραστηριοτήτων του τοποθετεῖται και ἡ ἀνακήρυξή του ἀπὸ τὸν Ἰουστινιανὸ σὲ *Magister officiorum* και πατρικιο τὸ ἔτος 539/540. Σὰν πατρικιος και μάγιστρος, ὁ Πέτρος διαπραγματεύθηκε ἀργότερα τὰ συμφέροντα τῆς Αὐτοκρατορίας στὴν Ἀνατολή.

Ἀλλά, πρὶν ἀναρριχηθῆ σ' αὐτὰ τὰ ἀνώτατα ἀξιώματα τῆς αὐτοκρατορικῆς ἱεραρχίας, ὁ ἰκανώτατος και θαρραλέος αὐτὸς νομικὸς εἶχε ταιπωρηθῆ πολὺ ἀπὸ τις περιπέτειες και τις ταπεινώσεις πού εἶχε ὑποστῆ ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς τῆς Αὐτοκρατορίας, ὅταν ἦταν ἀκόμα πρεσβευτῆς στὴ Δύση. Τὸ ἔτος 536 και ἐνῶ βρισκόταν γιὰ τρίτη ἤδη φορὰ σὲ διπλωματικὴ ἀποστολὴ στὸ ὀστρογοθικὸ βασίλειο τῆς Ἰταλίας⁴ μαζί με ἕναν ἄλλον ὑπάλληλο πού εἶχε τὸ ὄνομα Ἀθανάσιος, πιάστηκε ἀπὸ τὸ βασιλεῖα Θεοδάτο και ρίχτηκε στὴ φυλακὴ μαζί με τὸ συνάδελφό του⁵. Ἀπὸ αὐτὴν τὴν ὀστρογοθικὴ αἰχμαλωσία οἱ δύο βυζαντινοὶ πρεσβευτὲς ἀπελευθερώθηκαν μόνο τὸ 539, κατὰ τὴν ἀνταλλαγὴ αἰχμαλώτων πού ἔγινε ἀπὸ τὸ διάδοχο τοῦ Θεοδάτου, τὸ βασιλεῖα Οὐίτιγι (536 - 540) και τὸ στρατηγὸ Βελισσάριο⁶. Ἔτσι, ἐπέστρεψαν στὴν Κωνσταντινούπολη ὅπου ὁ Ἰουστινιανὸς τοὺς ὠνόμασε, τὸν Πέτρο *Magister Officiorum* και τὸν Ἀθανάσιο *Praefectus praetorio per Italiam*⁷. Τοὺς βαθμοὺς αὐτοὺς τοὺς χρωστοῦσαν στὴν ἐπίπονη ἀποστολὴ πού εἶχαν φέρει σὲ πέρασ στὴ Δύση.

1. Μένανδρος Προτήκτωρ, Ἀποσπάσματα. Δ' τόμος τῶν *Fragmenta Historicorum Graecorum* τοῦ K. Müller. Ἐπίσης Β' τόμος τῶν *Historici Graeci minores* τοῦ L. Dindorff.

2. Προκόπιος ὁ Καισαρεύς, Ὑπὲρ Πολέμων. Βιβλία Ε' - Η' ἔκδ. Haury - Wirth, τόμος Β'.

3. Τὸ 561/562, ὁ Πέτρος ἔλαβε μέρος στὴ σύναψη τῆς εἰρήνης μεταξὺ Αὐτοκρατορίας και Περσῶν πού διαπραγματεύθηκε ὁ ἴδιος με τὸν πέρση πρεσβευτὴ Ζίχ.

4. Προκόπιος, Ὑπὲρ Πολ. Ε', 6, 23 - 27 (Haury - Wirth II, 32).

5. Προκόπιος, Ὑπὲρ Πολ. Ε', 7, 25 (Haury - Wirth II, 36).

6. E. Stein - J. R. Palanque, *Histoire du Bas - Empire*², Paris - Bruxelles - Amsterdam 1949, B, 365.

7. Προκόπιος, Ὑπὲρ Πολ. Γ', 22, 23 - 25 (Haury - Wirth II), 250 - 251) : ... οὕς δὴ ἐξ Βυζάντιον ἀφικόμενους γερῶν βασιλεὺς τῶν μεγίστων ἠξίωσεν, Ἀθανάσιον μὲν ὑπαρχον τῶν ἐν Ἰταλίᾳ πραιτωρίων καταστησάμενος, Πέτρον δὲ τὴν τοῦ μαγίστρου καλούμενου ἀρχὴν παρασχόμενος... Ἐπίσης F. Martroye, *L'Occident à l'époque byzantine; Goths et Vandales*. Paris 1904, 379.

Και οἱ δύο πρεσβευτὲς μῆκαν στήν *ordo senatoria* μετὴν ιδιότητα τοῦ *vir illustris* ποὺ συνώδευε ἀπαραίτητα τὰ ἀξιώματά τους¹. Φαίνεται ὅτι, ὅπως συνέβη ἀργότερα μετὸν Πέτρο, καὶ ὁ Ἀθανάσιος ὑπῆρέτησε σὲ μεταγενέστερες χρονολογίες τὴν πατρίδα του στήν Ἀνατολή². Ἀνῆκε σὲ μιὰ ἐπιφανῆ οἰκογένεια, γιὰ τὴν ὁποία ὁ Προκόπιος μᾶς δίνει ἀρκετὲς ἐνδιαφέρουσες πληροφορίες : ὁ ἀδελφός του λεγόταν Ἀλέξανδρος καὶ εἶχε ὀδηγήσει, τὸ ἔτος 518, τὴν πρώτη πρεσβεία τοῦ αὐτοκράτορα Ἰουστίνου τοῦ Α' στὸν πάπα Ὀρμίσδα (514 - 523)³. Τὴν ἐποχὴ αὐτὴ ὁ Ἀλέξανδρος ἦταν *vir spectabilis*. Δέκα ἕξη χρόνια ἀργότερα, τὸ 534⁴, γίνεται καὶ πάλι λόγος γιὰ τὸν Ἀλέξανδρο, ὅταν ἀναλαμβάνει μιὰ δεύτερη, δυσκολώτερη αὐτὴ τὴ φορά ἀποστολὴ στὴ Δύση : ὁ ὀστρογότθος πρίγκηπας καὶ βασιλικὸς σύζυγος Θευδάτος (σφετεριστὴς τοῦ θρόνου τῆς Ἀμαλασούνθας δὲν εἶχε γίνει ἀκόμα) σκεφτόταν νὰ παραδώσῃ στὸν Ἰουστινιανὸ τὴν ἐπαρχία τῆς Τουσκίας (*Toscana*) μετὴ διαβεβαίωσῃ τοῦ αὐτοκράτορα ὅτι θὰ μπορούσε νὰ ἐγκατασταθῇ ἐλεύθερα στήν Κωνσταντινούπολη, ὅπου θὰ ἀφιερωνόταν στὸ ἕξις, ἀπερίσπαστος ἀπὸ πολιτικὲς φροντίδες στὶς πλατωνικὲς σπουδὲς ποὺ ἀγαποῦσε ἀπὸ μικρός⁵.

Ἀλλὰ ἡ βασίλισσα Ἀμαλασούνθα εἶχε διαφορετικὲς ἰδέες καὶ ἐπιθυμίες ποὺ δὲν κοινοποιοῦσε στὸ Θευδάτο : ἐπειδὴ ἡ ἴδια δὲν μπορούσε νὰ ὑποφέρῃ τὸ μῖσος ποὺ ἔτρεφαν ἐναντίον της οἱ περισσότεροι γότθοι εὐγενεῖς τῆς Ἰταλίας σχετικὰ μετὴν ἀνατροφή ποὺ εἶχε φροντίσει νὰ λάβῃ ὁ νεαρὸς διάδοχος τοῦ θρόνου Ἀθαλάριχος, σκεφτόταν καὶ αὐτὴ νὰ ἀποκαταστήσῃ ἄμεσα τὴν αὐτοκρατορικὴ κυριαρχία σὲ ὁλόκληρη τὴν Ἰταλία,

1. *Notitia Dignitatum*, ἔκδ. O. Seeck, Berlin 1876, 1 - 39 καὶ 107 - 157 (γιὰ τοὺς *Illustres* Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως). Γιὰ τοὺς *Illustres* καὶ τὶς μεταρρυθμίσεις τοῦ Ἰουστινιανοῦ, Stein - Palanque 429 - 432.

2. Μᾶλλον πρόκειται γιὰ τὸν ἴδιο Ἀθανάσιο ποὺ ἀναφέρει λίγο μεταγενέστερα ὁ Ἀγαθίας σὲ ἀποστολὲς στήν Ἀνατολὴ (κριτὴς κλπ.) Ἀγαθίας Γ', 14, 4 (Keydell, σ. 102) καὶ Δ' 1, 2 (Keydell, σ. 123). Ἐφ' ὅσον ὁ Ἀθανάσιος βρισκόταν στήν Ἀνατολὴ μετὰ τὸ 552, θὰ ἦταν μόνο *vir illustris* καὶ ὑπαρχος τῶν πραιτωρίων τῆς Ἰταλίας ἔπρεπε νὰ ἔχῃ διοριστῆ ἄλλος. W. Ensslin, RE, XXII, 2, 2498.

3. A. Thiel, *Epistolae Romanorum Pontificum Genuinae et quae ad eos scriptae sunt*. Braunschweig 1868, n° 41, 830 - 831: *Epistulae imperatorum pontificum aliorum Avellana quae dicitur Collectio*, ed. O. Günther Wien 1895 - 1898 (*Corpus Scriptorum Ecclesiasticorum Latinorum* vol. XXXV, I - II) n° 141, 586. Ἐπίσης : A. A. Vasiliiev, *Justin the First*. Cambridge Mass. 1950, σ. 162, σημ. 2. Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Ἰουστίνου γράφτηκε μᾶλλον τὴν 1η Αὐγούστου τοῦ 518 καὶ ὁ νέος αὐτοκράτορας ἔστειλε μετὰ αὐτὴν τὴν εὐκαιρία τὰ *Laureata* του στὸν Πάπα.

4. Γιὰ τὴ χρονολογία τῆς πρεσβείας (Φεβρουάριος 534), E. Schwarz, *Zu Cassiodor und Prokop: Sitzungsberichte der bayerischen Akademie der Wissenschaften, Philologisch - historische Abteilung*, 1949, n° 2, München 1939, 4 - 5.

5. Stein - Palanque, 337, σημ. 1 καὶ 2.

πράγμα που σήμαινε παράδοση του βασιλείου της Ἰταλίας στην Ἀνατολική αὐτοκρατορία, πὺ μόνον ὑψηλὴ ἐπικυριαρχία εἶχε μέχρι τότε¹.

Ἀπέναντι σὲ ὅλη αὐτὴ τὴ λεπτὴ κατάσταση, ὁ Ἰουστινιανὸς ἔστειλε τὸ συγκλητικὸ Ἀλέξανδρο στὴν Ἰταλία γιὰ νὰ ἐξακριβώσῃ τὶς πραγματικὲς προθέσεις καὶ τοὺς σκοποὺς τῶν δύο συνωμοτῶν, μὲ κάθε διακριτικότητα. Σὰν ἐπίσημη αἰτιολογία τῆς διπλωματικῆς αὐτῆς ἀποστολῆς ἐπινοήθηκε καὶ ἓνα πραγματικὸ πρόσχημα, ἡ ἀπαίτηση τῆς Αὐτοκρατορίας γιὰ τὴν ἄμεση παράδοση ἀπὸ τοὺς Ὀστρογότθους τοῦ φρουρίου Λιλύβαιον στὴ Σικελία². Ὅπως εἶδαμε, ἀπὸ τὶς πρεσβεῖες τοῦ Πέτρου καὶ τοῦ Ἀθανασίου πὺ ἀκολούθησαν, τὰ γεγονότα ματαίωσαν τὴν ἀθόρυβη αὐτὴ προσάρτηση τῆς Ἰταλίας στὴν Αὐτοκρατορία καὶ ὁ Ἀλέξανδρος, μετὰ τὴν ἐκπλήρωση τῆς ἀποστολῆς του, ἐπέστρεψε στὴν Κωνσταντινούπολη συνοδευόμενος καὶ ἀπὸ δύο ἱερωμένους, τὸ Δημήτριον καὶ τὸν Ὑπάτιον πὺ καὶ αὐτοὶ γύριζαν ἀπὸ μιὰ ἀποστολὴ στὸν πάπα Ἰωάννη τὸ Β' (533 - 535)³.

Καὶ οἱ δύο λοιπὸν ἀδελφοὶ ὑπῆρξαν διπλωματικοὶ ἀπεσταλμένοι τῆς Αὐτοκρατορίας στὴν Ἰταλία, ὁ Ἀλέξανδρος τὸ 518 καὶ τὸ 534 καὶ ὁ Ἀθανάσιος ἀπὸ τὸ 536 μέχρι τὸ 539⁴. Ἐνα ἀκόμα μέλος τῆς ἴδιας οἰκογενείας ἀναφέρεται τὸ ἔτος 551, δώδεκα χρόνια μετὰ τὴν ἀνακέρυξη τοῦ Ἀθανασίου σὲ Praefectus praetorio per Italiam. Ὁ Ἰουστινιανὸς ἔπρεπε νὰ στείλῃ μιὰ πρεσβεῖα στὸ μεροβίγγειο βασιλεῖα Θεοδύβαλδο τὸν Α' (548 - 555) γιὰ νὰ ζητήσῃ ἄλλη μιὰ συμμαχικὴ ἐκστρατεία τῶν Φράγγων στὴν Ἰταλία. Ὅπως ἔχει παρατηρηθῆ⁵, ἡ συμμαχία μὲ τοὺς μεροβιγγεῖους βασιλεῖς εἶχε γίνῃ ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῆς βυζαντινῆς ἐκστρατείας στὴν Ἰταλία, ὅσο περνοῦσε ὁ καιρὸς καὶ ἡ ὀστρογοθτικὴ ἀντίσταση γινόταν ὅλο καὶ πιὸ ἀπελπισμένη.

Κατὰ τὶς αὐτοκρατορικὲς ἐντολές, ὁ Θεοδύβαλδος θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιτεθῆ ἐναντίον τῶν γότθων τοῦ βασιλεῖα Τωτίλα (541 - 552) ἀπὸ Βορρᾶ ἐνῶ τὰ βυζαντινὰ στρατεύματα καὶ οἱ φρουρὲς τῆς Μέσης Ἰταλίας θὰ κτυποῦ-

1. Γιὰ τὸ καθεστὼς τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Δύσεως ἀπὸ τὸ 476, Τ. Κ. Λουγγῆ, Αἰρωμαϊκαὶ ἐπαρχίαι τῆς Δύσεως τῷ 476, ἡ Tarraconensis καὶ ἡ Ἀνατολικὴ αὐτοκρατορία Παρνασσός, ΙΣ', 1, 1974, σσ. 120 - 128.

2. Προκόπιος, Ὑπὲρ Πολ. Ε', 3, 12 - 16 (Haury - Wirth II, 16/7). Jordanes: Getica 305, ἔκδ. Skrzjenskaja. Ἐπίσης: Ν. Η. Βαγνέσ, Justinian and Amalasantha, English Historical Review, 40, 1925, 71 - 73. Zinaida Vladimirovna Udalcova: Italija i Vizantija v VI om veke. Moskva 1959, 247.

3. Ὁ Ἀθαλάριχος πέθανε τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 534. Γιὰ κατάλογο διαφόρων πρεσβειῶν, Löhren Beiträge 106 - 111. Οἱ σχέσεις Ἰουστινιανοῦ καὶ Θεοδώρου μὲ τοὺς Πάπες ἦταν πολὺ στενές.

4. Οἱ χρονολογίαι τῶν πρεσβειῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου δείχνουν ὅτι, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἦταν πρεσβύτερος ἀδελφὸς ἀφοῦ ἄρχισε τὴ σταδιοδρομία του τὸ 518.

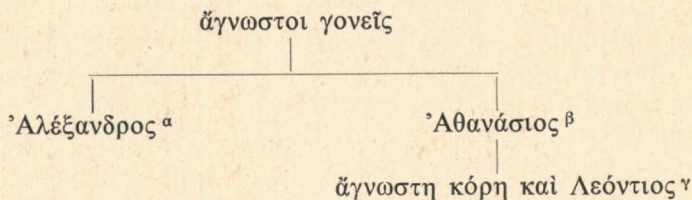
5. Β. Rubín, Prokopios, 244.

σαν ἀπὸ τὸ Νότο. Οἱ Φράγγοι θὰ εἶχαν σὰν ὀρμητήρια τὶς πόλεις, τὶς ὀχυρωμένες τοποθεσίες καὶ τὰ φρούρια τῆς Βορείου Ἰταλίας ποὺ εἶχε καταλάβει στὴν τελευταία του ἐκστρατεία ὁ μεροβίγγειος βασιλέας Θεοδίδβερος ὁ Α' (534 - 548). Αὐτὲς ὅμως ὅλες τὶς στρατηγικὲς θέσεις θὰ ἔπρεπε ὁ Θεοδίδβαλδος σὰν σύμμαχος νὰ ἀποδώσῃ πάλι στὴν Αὐτοκρατορία. Γι' αὐτὴ τὴ δύσκολη ἀποστολή, ὁ Ἰουστινιανὸς διάλεξε τὸ συγκλητικὸ Λεόντιο ποὺ ἦταν γαμπρὸς τοῦ Praefectus praetorio per Italiam Ἀθανασίου¹. Αὐτὴ ἢ βυζαντινὴ διπλωματικὴ ἀποστολὴ ὠδήγησε σὲ μιὰ φραγγικὴ πρεσβεία στὴν Κωνσταντινούπολη τὸν ἐπόμενο χρόνο 552². Γιὰ τὸν Λεόντιο, δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο γνωστὸ.

Αὐτὲς εἶναι ὅλες οἱ πληροφορίες ποὺ διαθέτουμε, γιὰ τὴν ὥρα, πάνω στὶς δραστηριότητες μιᾶς οἰκογενείας ποὺ τὰ μέλη της, ὅσα γνωρίζουμε, ἀναδείχθηκαν ἀπὸ τὶς διπλωματικὲς ἀποστολὰς ποὺ ὠδήγησαν ἀποκλειστικὰ στὴ Δύση. Οἱ εἰδήσεις τοῦ Προκοπίου γιὰ τὸν Ἀλέξανδρο, τὸν Ἀθανάσιο καὶ τὸν Λεόντιο μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ ἀποδώσουμε τὸ ἀσυμπλήρωτο ἀκόμα γενεαλογικὸ δέντρο αὐτῆς τῆς οἰκογενείας τῶν διπλωματῶν ποὺ τὰ μέλη της ἔφθασαν στὰ ἀνώτατα ἀξιώματα τῆς βυζαντινῆς κρατικῆς ἱεραρχίας.

Γενεαλογία τῶν πρεσβευτῶν

α. Μᾶλλον πρεσβύτερος. Vir spectabilis τὸ 518. Συγκλητικὸς τὸ 534, μᾶλλον vir illustris.

β. Μᾶλλον νεώτερος. Vir illustris : Praefectus praetorio per Italiam τὸ 539.

γ. Συγκλητικὸς, μᾶλλον vir illustris τὸ 551.

1. Προκοπίος, Ἑπεὶ Πόλ. Η', 24, 11 (Haury - Wirth II, 618) : ... βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς Λεόντιον τὸν Ἀθανασίου γαμβρόν, ἄνδρα ἐκ βουλῆς, πρεσβευτὴν παρ' αὐτὸν ἐπέμψεν, ἕς τε ὀμαιχιμῖαν παρακαλῶν ἐπὶ Τουτίλαν τε καὶ Γότθους καὶ χωρίον ἐκστῆναι τῶν ἐπὶ τῆς Ἰταλίας αἰτούμενος, ὥνπερ Θεοδίδβερος οὐ δέον ἐπιβατεύσαι ἔσχε. ... Ἐπίσης F. Martroye, 517.

2. Γιὰ τὴν πρεσβεία τοῦ Θεοδίδβάλδου στὴν Κωνσταντινούπολη ὑπὸ τὸ Λεῦδαρδο, B. Rubin, Prokopios 245.